

Sjena stakla

Švarić, Tea

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:966521>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Akademija likovnih umjetnosti

Odsjek kiparstva – Usmjerenje mala plastika i medaljarstvo

Ilica 85, Zagreb

Sjena stakla

Studentica: Tea Švarić

Mentor: Damir Mataušić

Zagreb 2020/21

Uvod.....	2
Spiljski crteži.....	3
Guske spasile Rim.....	4
Kaligula i konj.....	5
Hanibalovi slonovi.....	6
Picok.....	7
Balto.....	8
Staklo.....	9
Tehnička izvedba.....	12
Kraj.....	14
Zahvale.....	15

Uvod

Djelo je izvedeno kao ciklus manjih djela objedinjenih jedinstvenom idejom. Bavi se odnosima životinja i ljudi tokom povijesti na narativan i ponekad humorističan način.

Uzimajući postojeće likovni izražene primjere iz povijesti kao reference— prepričala sam određene priče kao skečeve iz stripa. Svako djelo je povezano sa idućim ali priča zasebnu priču iz drugog razdoblja.

Bit ove kolizije tema (skulpture sa sjenama i povijesne priče) je da sjene skulptura imaju direktnu poveznicu sa prahistorijskim crtežima npr. oslikavanje zidova špilja, ali sa vlastitim stilskim karakterom u različitim izvedbama materijala. Sjene su željeni nusprodukt skulpture, namijenjene da aludiraju kao sjene od baklje u spiljama... Također da ispituje gdje je granica skulpture same za sebe i sjene koju ona baca. Sjena rada biva definirana kao zaseban rad pa se čak može reći da je rad bez te sjene nepotpun. To je samo jedna od teza čije definicije propitkujem ovom serijom radova.

Spiljski crteži

Rad je inspiriran serijalom knjiga Jean M. Auel Dolina konja, Serijal: Earth's Children

Druga knjiga ciklusa DJECA ZEMLJE. Nakon što je protjerana iz neandertalskog plemena, Ejla luta i pronalazi utočište u Dolini konja. Prilikom lova pronalazi ždrijebe koje posvaja a nakon nekog vremena pronade i mladunče spiljskog lava. U tom trenutku se dešava situacija usko povezana sa sadašnjim načinom života... svrha životinja prestaje biti izvor hrane, postaje dio obitelji, prijatelj, partner u lovu i životu.

Knjigu je nadahnula prvi pokušaj ljudi da pripitome životinje, te analizira psihološki aspekt koji se krije u različitim kontrastnim vezama koje nastaju zbližavanjem.

Crteži su nadahnuti špiljama Altemire i drugim..

Guske spasile Rim

Gali su napali i protjerali Rimljane do visokog brda Kapitolina. Po prvi put Rimljani su učinkovito uzvratili udarac lako se držeći uzvisine. Gali su napravili opsadu brda. Galski izviđači su otkrili tragove glasnika i shvatili da postoji način za skaliranje litica. Napad se desio u noći. Poslali su svoje najhrabrije ratnike uz liticu. Uspon je bio toliko vješt da ni rimski stražari ni njihovi psi nisu ništa primijetili. No guske su počele gaktati.

Neki su od usnulih Rimljana bili probuđeni. Prvi se odazvao čovjek po imenu Manlius. Manlius nije oklijevao ni sekunde i napao nekolicinu Gala koji su se kretali prema vrhu litice. Jednog je ubio, a drugog štitom gurnuo s litice.

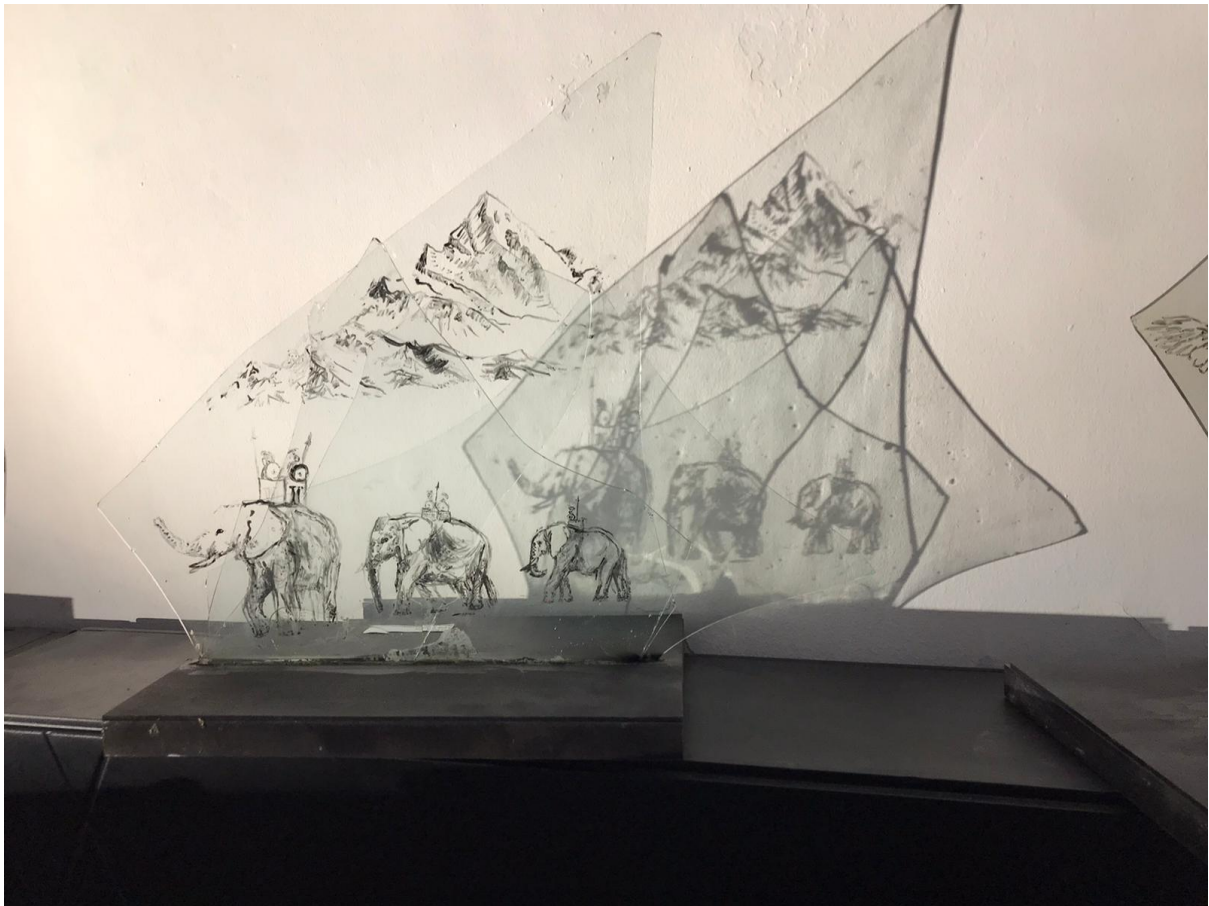
Ubrzo su se i drugi Rimljani pridružili borbi i pobili preostale Gale.

Kaligula i konj

Rimski car Kaligula (37–41. st.) poznat je kroz povijest po svojoj krajnjoj okrutnosti i bizarnim ispadima. Međutim, čak je i on sa svojim neprestano ogorčenim temperamentom imao kućnog ljubimca - barem neko vrijeme. Kaligulin favorit bio je španjolski trkački konj zvan Incitatus. Konj je pio iz zlatne kante i često je za večeru imao zlatne pahuljice pomiješane s zobi. Car je Incitatu dao i sedlo koje je imalo crveni obrub. U starom Rimu najviši dužnosnici carstva nazivali su se senatorima i nosili su togu ili ogrtač s crvenim obrubom. Prekrivajući Incitatusa sedlom bojama senata, Kaligula je u osnovi imenovao svog konja ministrom.

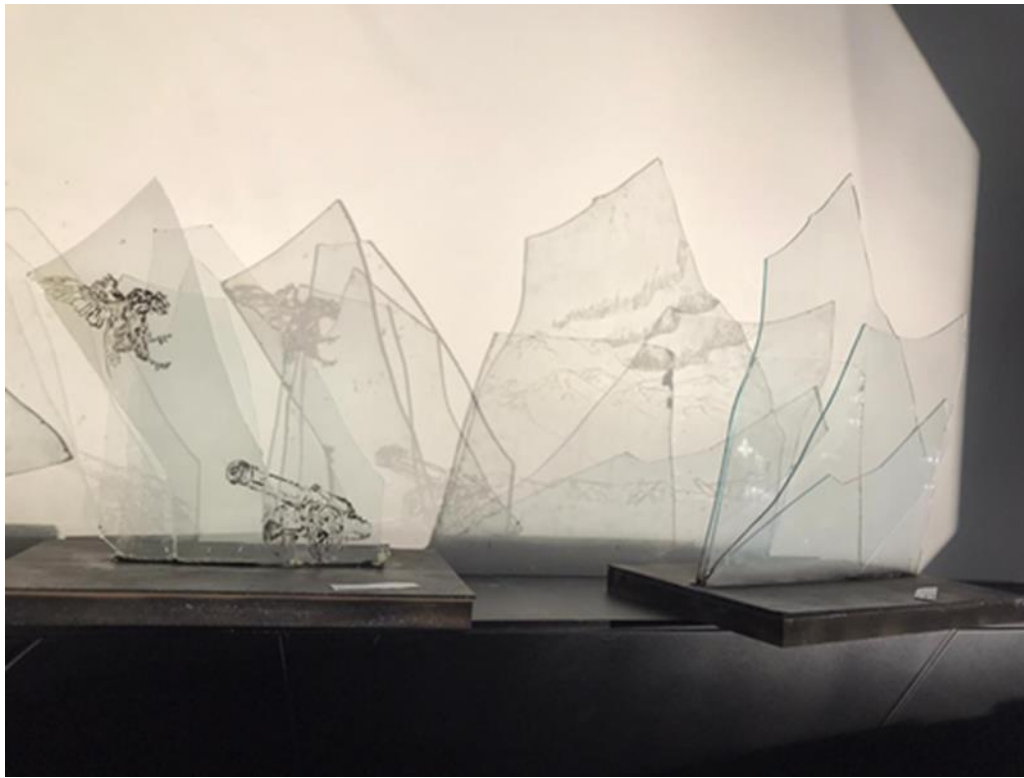
Hanibalovi slonovi

Hanibal kreće sa napadom na Rim preko Alpa. Ujedinjuje se sa kartažanima. Rim je pripremao veliku vojsku za obranu talijanskog poluotoka. Bitka kod Ticijana je bila prvi korak Hanibala u zauzimanju Italije. Rimljani su doživjeli katastrofalan poraz predvođen Kartaškim slonovima i plaćenicima.

"Zbog snijega i opasnosti na svojoj ruti (Hanibal) je izgubio gotovo onoliko ljudi koliko je to učinio u usponu", napisao je Polibije. "Budući da ni muškarci ni životinje nisu mogli biti sigurni u svoju stopu zbog snijega, svatko tko je zakoračio širokim putem ili se spotaknuo, izbalansirao se ili pao niz provalije."

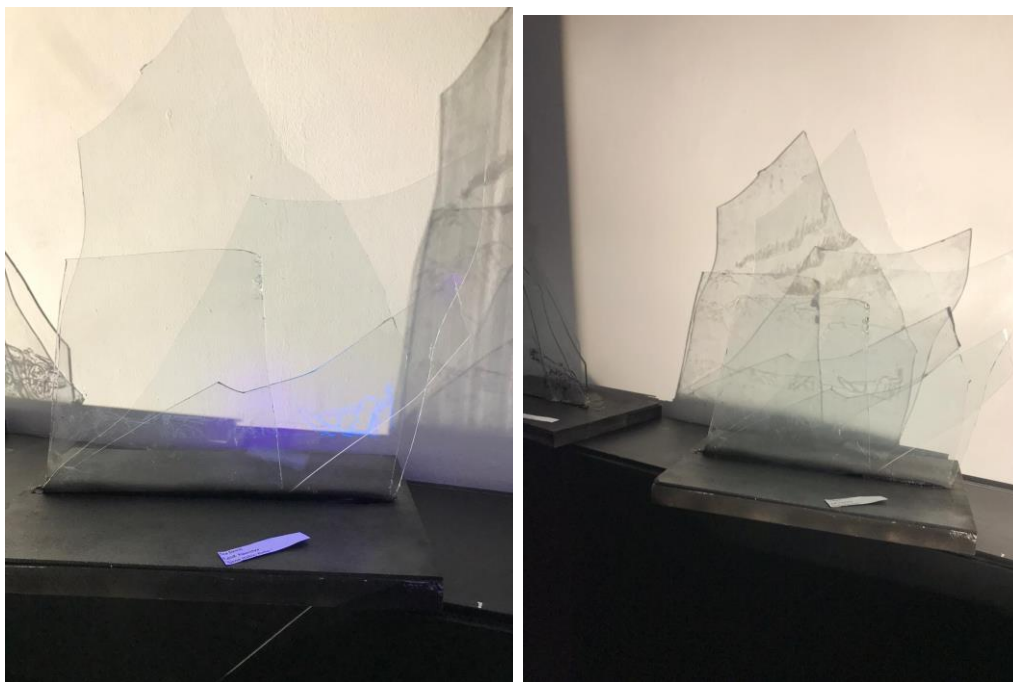
Picok

Prastara priča, o dugoj opsadi silne turske vojske Ulama-bega i njegovoj nakani da Đurđevčane, zatočene u Starom gradu, glađu prisili na predaju. Legenda govori da su ga đurđevački branitelji nadmudrili, jer su po savjetu jedne starice ispalili topom u turski tabor posljednji ostatak hrane, jednog pjetlića - picoka. Prividu izobilja, u kojem se razbacuje hranom, Ulama-beg je nasjeo, napustio Đurđevac, a Đurđevčanima ostavio do danas (kao svoju kletvu) naziv Picoka. Oni ga s ponosom nose, a Legendu o Picokima, već više od 40 godina scenski i spektakularno oživljavaju.

Scensko oživljavanje Legende o Picokima jedinstvena je scenska priredba i osobit vizualno-zvučni doživljaj. Proglašena je nematerijalnim kulturnim dobrom Republike Hrvatske.

Balto

Balto (1919. - 14. ožujka 1933.) je bio polu vuk polu sibirski haski i zaprežni pas koji je pripadao uzgajivaču Leonhardu Seppali. Slavu je postigao kada je vodio tim zaprežnih pasa koji su donijeli serum da bi spasili stanovništvo od difterije.

Antitoksin difterije transportiran je vlakom iz Anchoragea u Nenanu na Aljasci, a zatim u Nome psećim saonicama za borbu protiv izbijanja bolesti.

Balto je mirno živio u zoološkom vrtu u Clevelandu do svoje smrti 14. ožujka 1933. godine, u dobi od 14 godina. Nakon što je umro zbog starosti, njegovo je tijelo postavljeno i izloženo u Prirodnjačkom muzeju u Clevelandu, gdje je i danas. U New Yorku psu Baltu kipar Frederick George Richard Roth je 1925. godine podignuo spomenik kao počast svim zaprežnim psima u sprečavanju epidemije.

Staklo

Podrijetlo stakla je sedmi dio ove serije radova.

Pronađeno je u šumi/novom ljudskom kontejneru gdje je pobacano sve od elektronike do ormara i prozora...

Korišteni materijal je slika današnjeg ljudskog odnosa prema životinjama i njihovom staništu.

Tehnička izvedba

Staklo je pronađeno u okolici Samobora, u jednoj od mnogih šuma sa istim problemom neadekvatnog odlaganja otpada. Nakon detaljnog čišćenja nastupilo je rezanje rubova koji će kasnije biti uleknuti i slijepljeni u drvo. U svakom dijelu su rezani samo rubovi koji su na drvenoj dasci odnosno postolju. Svi drugi rubovi su zadržali svoju prirodnu formu u kojoj su bili nađeni u prirodi.

Alat korišten za rezanje

Staklo je moguće rezati ravno ili po nekoj krivulji, ali samo do radijusa reza koji prije svega ovisi o debljini i vrsti stakla. Kada kažemo rezanje, zapravo govorimo o lomljenju kod kojeg ipak postoji određeno ograničenje. Nakon što se na površini stakla staklarskim alatom napravi plitko površinsko “oštećenje”, kod opterećenja dolazi do pucanja u željenom smjeru, te je tako ipak moguće “izrezati” željeni oblik. Sve ostalo postiže se tehnikama piljenja i rezanja.

Proces pečenja: Program 1

4,5 – 5h/610°C. Na 610°C držati 15 min, onda 2,5h do 550°C. 6h do 150°C, na 150°C ugastiti i otvoriti kad bude blizu sobne temperature (30 – 40°C).

S obzirom da je u pitanju bilo samo zapeći boje na staklu, 610°C je bilo optimalno. Doduše, u prijašnjim testovima druge boje su reagirale loše na te temperature. Staklo mora biti postavljeno na savršeno ravne plohe. Iako je temperatura taljenja dosta viša (800°C na više), tokom zagrijavanja staklo poprima obline površine na kojoj se nalazi. Zbog toga je peć za staklo obložena keramičkom ili šamotnom vunom. Keramička vuna služi za izolaciju peći za keramiku i staklo koja podnosi visoke temperature (do 1260°C). Testovi i prvi komadi ovog serijala su bili izvedeni na predmetu staklo pod mentorstvom prof. Antona Vrlića.

izgled rastaljenog stakla za medalju, keramička vuna

Staklo sam ljepila UV ljepilom. UV ljepilo koristi se za lijepljenje metala ili kamena na staklo. Postiže spoj vrlo velike čvrstoće te je najčešće proziran. Aktivira se UV lampom ili UV aktivatorom i otporno je na temperaturu od -40°C do 140°C . Reagira kao među sloj, odnosno pod UV svjetlom reagira na način da se napuhne između dva materijala i stvara neku vrstu pritiska. Taj proces je golom oku nevidljiv, ali pri pomaku dva materijala prije nego što je ljepilo imalo vremena aktivirati se do kraja, rezultira neadekvatnim spojem. UV ljepilo ima mogućnost stvrdnjavanja samo kroz prozirne materijale.

Slobodnu formu stakla u prostoru sam popratila sa kontrastom pravilnih postolja od drva. Pravokutnog oblika oni stoje definirajući okvir djela odozdo, stavljajući ih u harmoniju jedne serije radova. Bez tog detalja djela bi bila raštrkana u prostoru i pričala previše različitih prostornih priča. Ovakvim pristupom čak i zadnje djelo, naočigled drugačije, ima kontinuitet prijašnjih. Zašto je zadnje djelo toliko drugačije...nevidljiva tinta, ne pečeno staklo... Čak i sa drugačijom rasvjetom od drugih djela (UV lampa) kada se crtež jasno očitava, njegova različitost biva još naglašenija. Polarna svjetla plešu UV spektrom, a pseće saonice očitavaju se u podnožju snježnih planina. Čak i sa rasvjetom blica mobitela, primjećuje se sjena, ali ne vidi crtež. Reklo bi se da ima 5 crtanih djela i jedno prazno koje čeka svoju novu priču. Ili bolje rečeno čeka nekog drugog da napiše svoju priču...

Kraj

„Sjena stakla“ je serija od 6 fizičkih radova koji su objedinjeni jedinstvenim konceptom. Stakla su nađena u šumi, odbačena sa mnogim drugim otpadom. U svojem radu sam ih iskoristila sa minimalno mehaničke obrade ali intervenirajući slikovitim pričama. Priče pričaju o povijesnim odnosima životinja i ljudi. Od pećina Altemire do suvremenije priče o Baltu, istraživala sam anegdote u kojima životinje donose spas ljudima. Istražila sam priču o guskama koje su spasile Rim, Kaliguli i njegovom konju, pa čak i priču iz Đurđevca o picoku. Svugdje je ista poruka; suživot životinja i ljudi je krajnje nepredvidiv i naklon ljudima. Životinje u različitim razdobljima ljudske povijesti predstavljaju izuzetnu važnost od prehrane do prijateljstva. I to je činjenica koju nipošto ne smijemo zaboraviti.

Nadam se također da će ova serija radova ponukati misao u drugim umjetnicima u pravcu da se iskorištavaju reciklažni odbačeni materijali za stvaranje svoje umjetnosti.

Zahvale

Pri izradi cijele ove serije radova smatram da trebam zahvaliti na znanju i stručnom vodstvo u tehničkom pristupu prof. A. Vrliću; koji je nesebično bio spreman ustupiti svoje iskustvo i znanje svima sa afinitetom u tom polju. Također veliku zahvalu dugujem svojem mentoru prof D. Mataušiću, ponajviše zbog konstantne potpore i motivacije prema razvitku rada, misli i mene kao umjetnika koji stvara.

Smatram da je nužno završiti ovakvom neobičnom formom. Ova serija radova je puna istraživanja, učenja i redefiniranja pojedinih područja te na neki način tek početak nekakve drugačije priče kao što je i kraj. Moji uzori k razmišljanju i djelovanju su upravo bili moji profesori te su zato neizbježna karika ovih djela.

Učenje iz povijesti kroz priče koje bivaju pisane na pergamentima, oslikane na stijenama ili ispisana u sjećanjima naroda su jednako važne kao priče ljudi od kojih učimo i živimo svoj život sa znanjem koje nam je poklonjeno.